

Facts and figures

Incidentmeldingen

Luchtvaart	78
Weg	177
Spoor	153
Milieu	60
Binnenvaart	34
Zeescheepvaart	39
Water	9
Weer/Seismologie	17
Ebola	1
ICT/Telefonie	4
Drinkwater	14
Internationaal	4
Openbare veiligheid	10
Grote evenementen	3
Dierinfectieziekten	2
Bedrijfsvoering	1
Nucleair	2
Terrorisme	13
Totaal aantal meldingen	621

Tijdelijke luchtruimsluitingen

Datum	Locatie	Reden
16 en 17 april	Den Haag	Internationale Cybertop 2015
27 april	Dordrecht	Koningsdag
28 september en 29 september	Badhoevedorp	Bomruiming
8 oktober	Deventer	Bomruiming

Attenderingsberichten

17 januari	Styreen gelekt in Westerschelde
2 februari	Problemen op het spoor
27 maart	Stroomstoring Noord-Holland
31 maart	Code oranje voor extreem weer
12 mei	Brand afvalwerkingsbedrijf Moerdijk
1 juli	Aanhoudende hitte, smog en droogte
30 juni - 4 juli	Grand Départ Tour de France
25 juli	Code rood voor extreem weer
17 augustus	Sail 2015
18 augustus - 27 augustus	Pyrazoolverontreiniging
7 oktober - 12 oktober	Aanvaring Flinterstar
9 november	Brand Chemelot

Weer

31 maart	Code oranje wegens harde windstoten
25 juli	Code rood wegens zware windstoten
31 augustus	Code oranje wegens zware onweersbuien met hagel

Opleiden, Trainen en Oefenen

E-learning	229
Quick scans crisiscompetenties	40
Oefeningen en scenariosessies	26
Basiscursus crisisbeheersing	10
Gevorderdentraining	3
Maatwerktrajecten en teamtrainingen	14
Trainingen ICAREB	14
Verdiepingsmodules	4

Dit is een uitgave van het
Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing
Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Koningskade 4
2396 AA Den Haag
Postbus 20906
2500 EX Den Haag

T 070 – 456 85 55
E dcc@minienm.nl
www.rijksoverheid.nl

Coördinatie en advies
Taneesha Gendaram

Foto's
ANP
Van Beek Images

Tekst en opmaak
Maas Communicatie, Rotterdam

Februari 2016

Ministerie van Infrastructuur en Milieu

Jaaroverzicht 2015

Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing

Voorwoord

In 2015 hebben de stroomstoring in Noord-Holland, de extreme hitte in juli en de lozing van pyrazool in Limburg de nodige maatschappelijke onrust veroorzaakt. Samen met ons netwerk hebben wij ons als Departementaal Coördinatiecentrum Crisisbeheersing van het ministerie van Infrastructuur en Milieu (DCC-IenM) volop ingezet om de effecten van dergelijke crises te voorkomen en te beperken. We doen dit op basis van onze expertise en een netwerk van excellente adviseurs. Het Jaaroverzicht 2015 laat een greep uit de gebeurtenissen zien waarbij DCC-IenM in het afgelopen jaar betrokken is geweest. Naast de incidenten en crises hebben we het afgelopen jaar veel aandacht besteed aan de 'koude fase': de verdere voorbereiding van het departement op een crisis, door het uitbouwen van de crisisorganisatiestructuur en het intensiveren van opleiden, trainen en oefenen.

Opleiden, Trainen & Oefenen

Het aanbod van het leerprogramma Opleiden, Trainen & Oefenen (OTO) van het DCC-IenM is vernieuwd en ingezet voor de verdere professionalisering van de crisisorganisatie. Sinds 2015 is er een nieuwe oefenpartner, die helemaal ingewerkt is. Ook zijn de percelen Opleiden en Trainen aanbesteed, inclusief nieuwe modules.

Bij de nieuwe oefeningen en trainingen ligt de focus op samenwerking binnen het crisisteam en teameffectiviteit, door in te gaan op de gedragsvaardigheden van een team en de onderlinge verhouding van de crisisrollen. Ook wordt meer aandacht besteed aan het implementeren van verbeterpunten uit evaluaties, om de plan-do-check-act-cirkel rond te maken.

Voor specifieke wensen bieden we maatwerkmodules aan. Zo zijn afgelopen jaar voor verschillende onderdelen van IenM en voor de rol Bestuurlijke Verbindingschakel zowel maatwerkopleidingen als maatwerktrainingen georganiseerd.

Ook zijn voorbereidende stappen gezet om in 2016 nieuwe leervormen aan te bieden, zoals blended learning. Hierbij wordt gebruikgemaakt van klassikale en digitale leervormen. De bedoeling is dat de cursist de juiste stof deels tijd- en plaatsafhankelijk tot zich kan nemen. Op die manier kan tijdens de klassikale momenten optimaal worden gebruikgemaakt van het lerend effect van werkvormen zoals oefeningen, simulaties en interviews.

Netcentrisch werken

Het snel kunnen delen van gevalideerde informatie met de juiste partners is een belangrijke voorwaarde voor crisisbeheersing. Een belangrijke methode hiervoor is

netcentrisch werken. Hierbij wordt de informatievoorziening zo ingericht dat iedereen, ongeacht de plaats in het netwerk, zo snel mogelijk kan beschikken over de relevante informatie. Voor optimaal netcentrisch werken is slimme ICT nodig: door het departementale crisisinformatiesysteem ICAREB beschikbaar te maken voor mobiele devices is netcentrisch informatie delen weer een stap dichterbij gekomen.

Cybersecurity

Ten aanzien van IT-veiligheid of cybersecurity is de samenwerking op het gebied van crisisbeheersing binnen het ministerie van IenM verder versterkt, onder andere door een masterclass Cyber en gezamenlijke oefeningen, en door het samenstellen van een Expertteam Cyber.

Terreure dreiging

Helaas behoort terreure dreiging inmiddels ook in Nederland tot de dagelijkse realiteit. DCC-IenM heeft samen met haar netwerkpartners de nodige stappen gezet om op dit gebied de crisisbeheersing op orde te hebben. De informatie over het Alerteringsstelsel Terrorismedreiging (ATB) van het ministerie van VenJ is binnen IenM hernieuwd bekendgemaakt, maar het Expertteam Terrorisme van DCC-IenM hoefde in 2015 niet bijeen te komen.

2016

In 2016 zal de overgang van de verantwoordelijkheid voor nucleaire crisisbeheersing van het ministerie van EZ naar IenM verder worden uitgewerkt. Dan zal ook de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS) worden ingesteld als zelfstandig bestuursorgaan. Dit zal veranderingen met zich meebrengen voor de nationale crisisbeheersingstructuur. Samen met de ANVS, het ministerie van VenJ, de andere departementen en de veiligheidsregio's zal het DCC-IenM deze veranderingen vormgeven en zich richten op de implementatie daarvan.

Een proeve van bekwaamheid van de nationale crisisorganisatie zal worden afgelegd tijdens de Nationale Staf oefening nucleair (NSOn) in 2017. De voorbereidingen hiervoor zijn al begonnen.

Wij zullen daarnaast – onder het motto: crisismanagement is netwerkmanagement – uiteraard constructief en enthousiast blijven samenwerken met al onze interne en externe partners, om samen de incidenten en crises die op ons af gaan komen, het hoofd te bieden.

Rob Hagman
Hoofd DCC-IenM

12.05.2015

Grote brand Moerdijk

Bij afvalverwerkingsbedrijf Remondis in Moerdijk ontstond een grote brand met zware rookontwikkeling. Vanwege de locatie 'Moerdijk' schaalde het DCC-IenM onmiddellijk op en informeerde de minister van IenM en alle netwerkpartners. We controleerden of de Milieugevallendienst van het RIVM en het crisisexpertteam milieu en drinkwater waren ingeschakeld door de veiligheidsregio, en of er voor drinkwaterbedrijven consequenties waren. In vergelijking met het grote ongeval bij Chemie-Pack in 2011 vielen de gevolgen van de brand mee.

06.10.2015

Aanvaring Flinterstar

Na een nachtelijke aanvaring met een tanker zonk het vrachtschip Flinterstar voor de Belgische kust. Nederland was betrokken bij het ongeval omdat er stookolie uit het schip lekte die op de Zeeuwse kust zou kunnen aanspoelen, en omdat de Westerschelde (aanvankelijk) gestremd was voor de scheepvaart. Het Watermanagementcentrum Nederland maakte voorspellingen van de olierverspreiding. Rijkswaterstaat Zee en Delta ondersteunde Vlaanderen bij de bestrijding van olie. DCC-IenM informeerde de minister van IenM en alle netwerkpartners, en stelde meerdere attenderingsberichten op. Ook vroegen wij aan Directie Communicatie om de sociale media te monitoren. Daarnaast ondersteunde DCC-IenM het formele Vlaamse bijstandsverzoek.

18.08.2015 – 27.08.2015

Lozingen pyrazool

Begin juli kwamen er signalen uit Limburg dat er afvalwater met pyrazolen werd geloosd in de Maas. Drinkwaterbedrijf WML staakte de inname van rivierwater voor de drinkwaterproductie. DCC-IenM was via haar netwerk zeer snel betrokken bij het verzamelen, analyseren en duiden van informatie vanuit de regio en drinkwaterbranche. Daardoor kon tijdig een integraal totaalbeeld worden gegeven aan de beleidskern en de ambtelijke en politieke top van het ministerie van IenM. De lijn was daarmee geïnformeerd, voordat de media het een en ander konden oppakken. Dit stelde de woordvoerder van de minister in staat om helder en onderbouwd te kunnen reageren op mediageluiden.

01.07.2015

Effecten van hitte

Begin juli vormden extreem warm weer en enkele grote evenementen, zoals de Grand Départ van de Tour de France, een risicovolle combinatie. De hitte vergrootte de kans op vertragingen op het spoor en in het verkeer, door het uitzetten van spoor- en brugdelen. Het Nationaal Hitteplan van het RIVM was van kracht. Verder dreigde er onweer tijdens de Tour-etappe naar Neeltje Jans. Het DCC-IenM onderhield contacten met alle betrokken IenM-onderdelen en zorgde voor een goed totaalbeeld van de (mogelijke) impact van de hitte en het onweer, en de inzet van alle betrokkenen. Ook begeleidde het DCC-IenM een formeel verzoek om militaire steunverlening van ProRail en NS.

Grootschalige evenementen

Op basis van de ervaringen met de inzet van verschillende onderdelen van IenM en haar ketenpartners bij enkele recente grootschalige evenementen, zoals de troonswisseling (2013) en de NSS-top (2014), is het IenM Handboek Grootschalige Evenementen opgesteld. Het belang van het handboek en de daarin beschreven organisatie en activiteiten ligt vooral in het met elkaar organiseren en afstemmen van alle activiteiten, én het tijdig aangesloten zijn bij nationale of regionale organisaties en activiteiten. Belangrijk winstpunt is ook dat de monitoring door het DCC-IenM van de landelijke evenementenkalender van VenJ nu is vastgelegd.

27.03.2015

Stroomstoring Noord-Holland

Delen van Flevoland en Noord-Holland – waaronder Amsterdam en Schiphol – werden getroffen door een grote stroomstoring. Op de meeste beleidsterreinen van IenM kon de dienstverlening doorgang vinden, doordat men kon overschakelen op noodstroomvoorziening. Het treinverkeer kent geen noodstroomvoorziening en ondervond dus de meeste overlast.

DCC-IenM had tijdens de storing contact met het Nationaal Crisiscentrum en het DCC-EZ, waar de energievoorziening onder valt. Er is op basis van informatie van de netwerkpartners een impactanalyse en een prognose gemaakt voor IenM. Omdat vrij snel duidelijk werd dat de storing niet lang zou duren, waren geen verdere maatregelen nodig.

27.07.2015 – 28.07.2015

Uitval verkeerssignalering

Vanwege een ICT-storing viel op 27 en 28 juli de verkeerssignalering uit: op de matrixborden dus geen adviessnelheden, geen wegafkruisingen of bediening van de spitsstroken. Om gevaarlijke situaties te voorkomen, werden extra weginspecteurs en materieel ingezet, aannemers ingeschakeld en wegwerkzaamheden aangepast. Rijkswaterstaat Centrale Informatie Voorziening schaalde voor het eerst haar crisisteam op. Het DCC-IenM maakte in haar attenderingsberichten een samenhangend beeld op van alle betrokken RWS-onderdelen. Doordat er weinig verkeersaanbod was, vielen de effecten voor de weggebruikers uiteindelijk mee.

12.08.2015

Plane crash Saba

Vlak voor de kust van Saba stortte deze zomer een klein vliegtuig in zee. De piloot wist het vliegtuig te verlaten en werd gered door een jacht. Het wrak zonk naar de zeebodem, met mogelijke schade voor het milieu als gevolg. De melding bereikte de piketdienst van DCC-IenM via de medewerker rampenbestrijding van Saba en de IenM-liason op Bonaire, en via Rijkswaterstaat Zee en Delta. Het eilandbestuur heeft een crisisteam samengesteld en de benodigde acties bepaald en uitgevoerd. DCC-IenM heeft Saba in contact gebracht met relevante partijen in Nederland.

Netcentrische crisisinformatie

DCC-IenM staat aan de lat om op departementaal niveau binnen het netwerk van het ministerie van IenM crisisinformatie netcentrisch te verwerken en te delen met alle relevante partijen. Een uitgebreide analyse door Berenschot gaf aan dat het IenM-crisisinformatiesysteem ICAREB daar een geschikt middel voor zou kunnen zijn, mits voorzien van nieuwe functionaliteiten. Met de nieuwe versie van ICAREB – die medio 2016 wordt opgeleverd – kan ook mobiel worden gewerkt.

Protocol Security Zeehavens en Zeevaart

Vanaf 2004 moeten zeehavens en de zeescheepvaart voldoen aan de International Ship and Port Facility Security Code (ISPS Code), vastgelegd in de Havenbeveiligingswet en het Schepenbesluit. Aan de hand van het protocol Communicatie Security Zeehavens en Zeevaart werken vele partijen samen bij het vaststellen van het beveiligingsniveau, het behandelen van alarmmeldingen in de zeevaart en de communicatie eromheen. Het Focal Point Maritime Security is ondergebracht bij DG-B Maritieme Zaken (ministerie van IenM). DCC-IenM coördineert de informatievoorziening.

Netwerkdag Water

Op 13 oktober namen ruim 200 mensen deel aan de bijeenkomst Hoogwater 1995, onder het motto: 'Herinneren, leren en vooruitkijken'. Samen met beslissers van toen keken zij naar wat er is geleerd van de overstromingsdreiging in 1995. Hoofd van het DCC-IenM benadrukte het belang van samenwerking bij crisisbeheersing: 'crisismanagement is netwerkmanagement'. In het kader hiervan was de organisatie dit jaar in handen van een gemengd comité met afgevaardigden vanuit de waterschappen, de veiligheidsregio's, Rijkswaterstaat en DCC-IenM.

Vernieuwing Weerimpactteam

Het Weerimpactteam (WIT) brengt de impact van extreem weer op de wegen en in de luchtvaart, het spoor en de openbare veiligheid in beeld, en adviseert aan het KNMI over het wel of niet afgeven van een weeralarm/code rood. Het KNMI heeft de criteria voor de codes geel, oranje en rood dit jaar aangepast. Omdat impact daarbij steeds belangrijker wordt, wordt onder regie van DCC-IenM ook de impactbepaling door WIT verder geprofessionaliseerd.

Kennisdag Extreem weer

Op 9 april organiseerde DCC-IenM samen met het KNMI een Kennisdag 'Extreem Weer en Bereikbaarheid', met als thema: de lessons learned van het noodweer dat in 2014 Pinkpop bedreigde. Zo'n 140 deelnemers – vertegenwoordigers van o.a. ANWB, Eneco, LVNL, ProRail, weerkundige bedrijven, de ministeries van VenJ en IenM, Rijkswaterstaat, provincies, veiligheidsregio's, gemeenten, brandweer en andere hulpdiensten – wisselden kennis en ervaring uit over zaken zoals handelingsperspectieven en impactgestuurde weerswaarschuwingen.

ANVS

De coördinerende bevoegdheid voor crisisbeheersing op nucleair terrein is overgegaan van EZ naar IenM. De Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS), die in 2016 wordt ingesteld, krijgt ook een taak bij crisisbeheersing. Afstemming is dus nodig. In het project TAND worden alle afspraken tussen ANVS en DCC-IenM geregeld. Belangrijk onderdeel is de afstemming met alle andere departementen die een rol kunnen spelen bij een nucleair incident, zoals VWS, VenJ, EZ en SZW. Ook wordt de crisisorganisatie van IenM aangepast aan de nieuwe situatie.

Cyberoefening Connect

De jaarlijkse landelijke oefening van de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) betrof in 2015 een cybercrisis, onder de naam 'Connect'. In de aanloop naar deze oefening is het crisisbeheersingsproces bij IenM geëvalueerd en waar nodig verbeterd. Op basis hiervan is een IenM Expertteam Cyber samengesteld, dat bijeenkomt bij cybercrises. Dit team heeft ook deelgenomen aan Connect en heeft de Chief Information Officer van IenM en de DG Rijkswaterstaat voorbereid op hun deelname aan respectievelijk het Adviesteam en de ICCb bij de NCTV.

Samenwerking Caribisch Nederland

Sinds 2010 zijn Saba, Sint Eustatius en Bonaire bijzondere Nederlandse gemeenten. Hierdoor heeft het ministerie van IenM op deze drie Caribische eilanden taken gekregen op het gebied van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Rijkswaterstaat heeft voor maritieme incidenten al een netwerk ontwikkeld waar DCC-IenM op aansluit. DCC-IenM heeft in 2015 op Saba een training informatievoorziening en verslaglegging verzorgd en de jaarlijkse orkaan-oefening geobserveerd.

14.01.2015

Tankauto lekt zoutzuur op A73 na botsing

02.02.2015

Treinverkeer plat door grote sein- en wisselstoring bij Utrecht

09.02.2015

Procesoefening bij de start van het laagwaterseizoen

25.02.2015

Aardbeving bij Appingedam

16.04.2015 en 17.04.2015

Cybertop in Den Haag

28.04.2015

Vliegtuig keert terug naar Schiphol vanwege motorproblemen

04.06.2015

Masterclass Cyber

01.07.2015 en 02.07.2015

Training Caribisch Nederland

03.08.2015

Wegvervoer en scheepvaart gestremd vanwege storing Botlekbrug

10.09.2015

Social media tijdens crisisbeheersing

24.09.2015

Procesoefening bij de start van het hoogwaterseizoen

15.10.2015

Masterclass Crisis en Recht

09.11.2015

Grote brand bij Chemelot

25.11.2015

Lijnbus rijdt in op file op A59 bij Den Bosch

26.11.2015

Landelijke Dienstenmarkt RWS

december 2015

Gunning nieuwe contracten Opleiden en Trainen